

کودک آزاری و فرایند ارجاع موارد
به اورژانس اجتماعی

آرزو سلطانی فرد
مسئول مددکاری اجتماعی معاونت درمان
دانشگاه علوم پزشکی تهران

سال ۱۳۹۹

فهرست

- تعریف کودک آزاری
- مجازات کودک آزاری در قوانین کشورهای مختلف
- قوانین کودک آزاری در ایران
- مجازات عدم اعلام کودک آزاری در صورت اطلاع
- تفاوت فرایند کار در مراکز بهداشتی با مراکز درمانی
- فرایند پیگیری موارد کودک آزاری در مراکز درمانی
- فرایند پیگیری موارد کودک آزاری در مراکز بهداشتی

تعریف کودک آزاری

– مطابق با تعریف سازمان بهداشت جهانی، کودک آزاری عبارت است از آسیب یا تهدید جسم، روان، سعادت، رفاه و بهزیستی کودک به دست والدین یا افرادی که نسبت به او مسئول هستند. در اصطلاح متخصصین، هرگونه آسیب جسمی، روانی، سوءاستفاده جنسی یا بهره‌کشی و عدم رسیدگی به نیازهای انسانی افراد زیر ۱۸ سال توسط افراد دیگر، کودک آزاری تلقی می‌شود. به‌طور کلی، هر رفتاری که سلامت روانی، جسمی و رشد کودک را چه به‌صورت بالقوه و چه بالفعل به خطر بیندازد، کودک آزاری نامیده می‌شود.

مجازات کودک آزاری در قوانین کشورهای مختلف

– در بسیاری از کشورها، قانون‌گذاری گسترده‌ای در زمینه حمایت از کودکان صورت گرفته است. برای مثال طبق قانونی که از سال ۱۹۶۹ میلادی در آلمان به اجرا گذاشته شده است، کودک آزارانی که بیش از ۲۵ سال سن داشته باشند، در صورت موافقت کمیسیون پزشکی با استفاده از دارو عقیم می‌شوند؛ یا اسپانیا قانونی را تصویب کرده است که طی آن نه‌تنها مجازات افراد متهم به کودک آزاری و سوءاستفاده جنسی از کودکان و نوجوانان، به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای افزایش یافته است، بلکه این افراد پس از طی دوران محکومیت خود، به‌مدت ۲۰ سال تحت نظر قرار خواهند گرفت تا در آینده به استخدام هیچ یک از نهادهای مربوط به کودکان و نوجوانان درنیایند.

قوانین کودک آزاری در ایران

- نخستین قانونی که در حمایت از کودکان مورد تصویب قرار گرفت، قانون حمایت از کودکان در سال ۱۳۳۸ بود که در زمان خود تحول بزرگی محسوب می‌شد. اما پس از آن تا سال ۱۳۸۱ هیچ‌گونه قانونی در خصوص امور مربوط به کودکان مورد تصویب قرار نگرفت. روبه‌رو شدن جامعه با تعدد این جرایم علیه کودکان سبب شد تا در سال ۸۱ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان تصویب شود.
- این قانون کلیه افراد زیر ۱۸ سال تمام را تحت پوشش قرار می‌دهد و مطابق با ماده ۲ این قانون، هر نوع اذیت و آزار کودکان و نوجوانان که موجب وارد آمدن صدمات جسمانی یا روانی و اخلاقی به آنها شود و سلامت جسم یا روان آنان را به خطر بیندازد، ممنوع است. این قانون در جهت حمایت کامل از کودک، برای نخستین بار در مورد صدمات روانی سخن به میان آورده است.

قوانین کودک آزاری در ایران

- تا پیش از سال ۸۱، کودک آزاری از جرایم خصوصی شناخته می‌شد و فقط اولیای قانونی حق داشتند در صورت رخ دادن کودک آزاری شکایت کنند؛ اما پس از تصویب قانون جدید در سال ۸۱، کودک آزاری از جرایم عمومی به حساب می‌آید و دیگر نیاز به شاکی خصوصی ندارد. یعنی هرکسی می‌تواند به محض مشاهده و آگاهی از کودک آزاری آن را گزارش دهد و دادستان هم به‌عنوان مدعی‌العموم باید موضوع را راسا پیگیری کند.
- مطابق با ماده ۲ این قانون، هرگونه خرید و فروش و بهره‌کشی و به کارگیری کودکان به‌منظور ارتکاب اعمال خلاف از قبیل قاچاق جرم است و این ماده مجازات شش ماه تا یک سال زندان یا جزای نقدی از ده میلیون ریال تا بیست میلیون ریال را برای آن تعیین کرده است. ماده ۴، هرگونه صدمه و اذیت و شکنجه جسمی و روحی کودکان و نادیده گرفتن عمدی سلامت و بهداشت روانی و جسمی و ممانعت از تحصیل آنان را ممنوع اعلام کرده است و برای مرتکب آن سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس یا ده میلیون ریال جزای نقدی تعیین نموده است.

قوانین کودک آزاری در ایران

- مطابق با ماده ۶ این قانون، کلیه افراد و موسسات و مراکزی که به نحوی مسئولیت نگهداری و سرپرستی کودکان را برعهده دارند، مکلفند تا به محض مشاهده موارد کودک آزاری مراتب را جهت پیگرد قانونی مرتکب و اتخاذ تصمیم مقتضی به مقامات صالح قضایی اعلام کنند و در صورت عدم انجام این تکلیف، مجازات آنها حبس تا شش ماه یا پرداخت جزای نقدی تا ۵ میلیون ریال خواهد بود.
- ماده ۴ اصلی‌ترین ماده این قانون است که در عبارتی بسیار کلی، مجموعه‌ای از رفتارها را که موجب آزار کودک می‌شوند (اعم از جسمی و روانی) جرم تلقی کرده و برای آن مجازات حبس حداکثر تا شش ماه یا جزای نقدی ده میلیون ریالی تعیین کرده است. پرواضح است که این مجازات سبک، به‌هیچ‌وجه با چنین رفتار مجرمانه‌ای تناسب ندارد و وسیله مناسبی برای بازدارندگی مجرم از ارتکاب چنین جرمی نیست.

مجازات عدم اعلام کودک آزاری در صورت اطلاع

- نمایندگان مجلس در سال ۱۳۹۷ ماده ای از لایحه حمایت از اطفال و نوجوانان را تصویب کردند که به موجب آن اگر کسی از کودک آزاری مطلع باشد و آن را به مراجع صلاحیت دار اعلام نکند، مجازات خواهد شد.
- بر اساس این مصوبه، هر کس از وقوع جرم یا شروع آن یا خطر شدید و قریب الوقوع علیه طفل و نوجوانی مطلع بوده یا شاهد وقوع آن باشد و با وجود توانایی اعلام و گزارش به مقامات یا مراجع صلاحیت دار و کمک طلبیدن از آنها از این امر خودداری کند یا در صورت عدم دسترسی به این مقامات و مراجع و یا عدم تاثیر دخالت آنها در رفع تجاوز و خطر، از اقدام فوری و متناسب برای جلوگیری از وقوع خطر و یا تشدید نتیجه آن امتناع نماید، مشروط بر اینکه با این اقدام، خطری مشابه یا شدیدتر متوجه خود او یا دیگران نشود، به یکی از مجازات های درجه شش محکوم می شود.

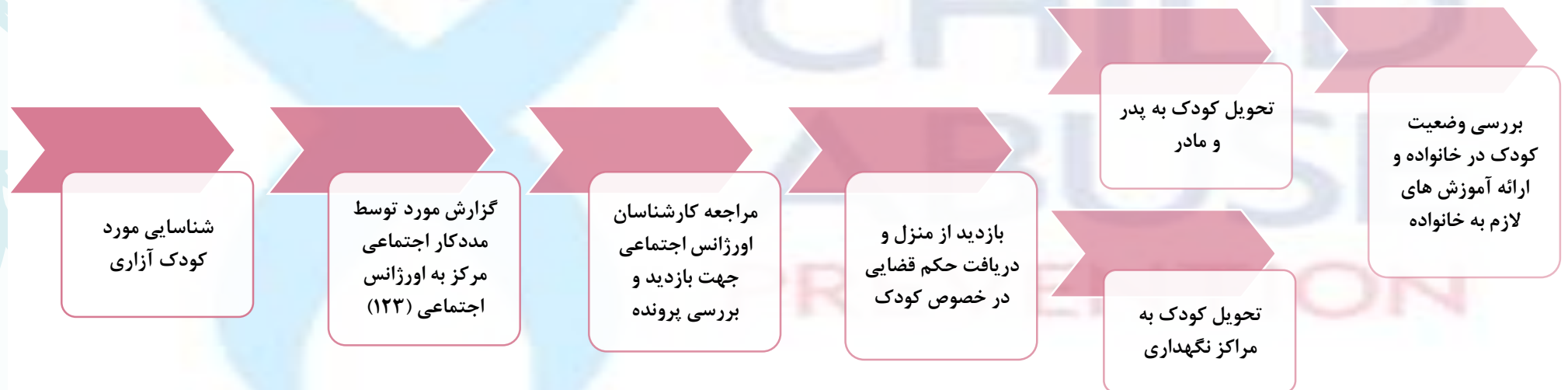
مجازات عدم اعلام کودک آزاری در صورت اطلاع

- مجازات های درجه شش عبارتند از : حبس بیش از شش ماه تا دو سال، جزای نقدی بیش از بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشتاد میلیون (۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، شلاق از سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه و تا نودونه ضربه در جرائم منافی عفت، محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال، انتشار حکم قطعی در رسانه ها، ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال، ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال، ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
- طبق تبصره این ماده اگر مرتکب جرم مذکور در این ماده از افرادی باشد که مطابق قوانین و مقررات و یا بر حسب وظیفه شغلی مکلف به اعلام گزارش یا کمک می باشد و یا به اقتضای حرفه خود می تواند کمک مؤثری نماید، به دو یا هر سه مجازات درجه شش و حسب مورد به انفصال موقت از خدمات دولتی یا عمومی یا محرومیت از فعالیت در آن حرفه به مدت شش ماه تا دو سال محکوم می شود.

تفاوت فرایند کار در مراکز بهداشتی با مراکز درمانی

– مراکز درمانی به علت بستری کودک در بخش فرایند متفاوتی از مراکز بهداشتی که کودک بصورت سرپایی مراجعه می نماید دارند . در بیمارستان، کودک تا زمان تصمیم گیری مرجع قضایی باید در مرکز نگهداری شده و تحویل خانواده نشود در حالی که در مراکز بهداشتی امکان جدا کردن کودک از کودک آزار وجود ندارد . در ادامه به هر کدام از این فرایندها اشاره خواهد شد.

فرایند پیگیری موارد کودک آزاری در مراکز درمانی

فرایند پیگیری موارد کودک آزاری در مراکز بهداشتی

CHILD ABUSE

prevention month

• april •

شناسایی مورد
مشکوک به کودک
آزاری

گزارش مورد به
اورژانس اجتماعی
(۱۲۳)

ارائه آدرس و تلفن
خانواده کودک به
اورژانس اجتماعی

در صورت شک به آدرس
و تلفن ارائه شده ،
گذاشتن قرار ملاقات
مجدد با خانواده کودک و
اطلاع به اورژانس
اجتماعی

بازدید از منزل
و پیگیری مورد
گزارش شده

ارائه گزارش و
کسب تکلیف از
مقام قضایی

بررسی وضعیت کودک در
خانواده و ارائه آموزش
های لازم به خانواده

تحويل کودک به مراکز
نگهداری

با سپاس از توجه شما عزیزان

